

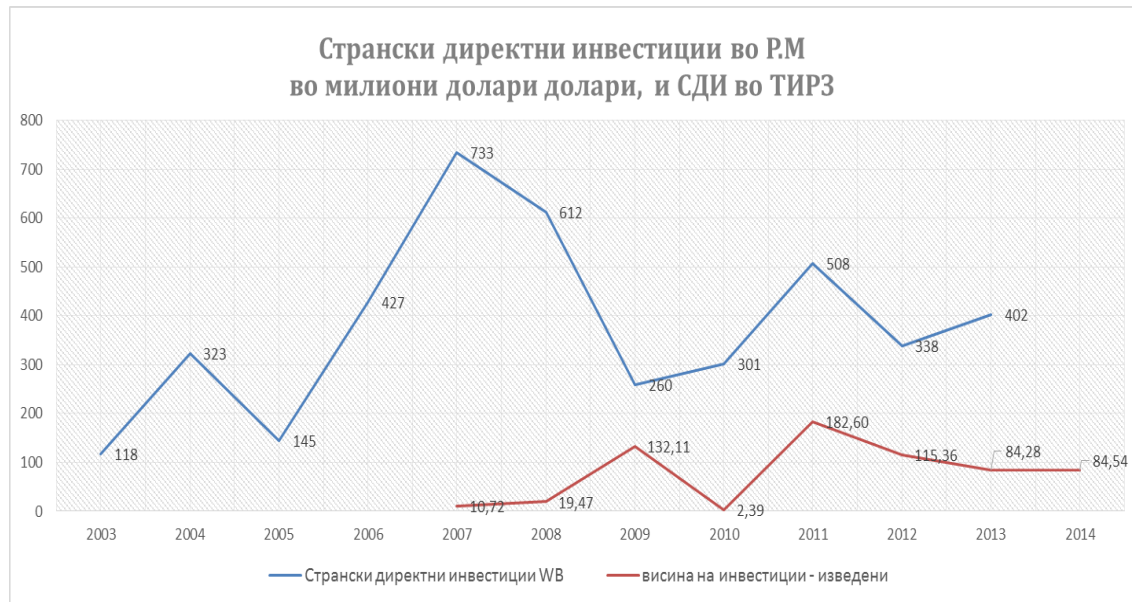
Бенефити и трошоци од странските директни инвестиции во технолошко индустриските развојни зони

Случај: Македонија за периодот 2007-2014 година

Истражување, ЦЕА
Скопје, Јануари 2016

- ▶ ТИРЗ форма за имплементирање на политиките за привлекување на странски директни инвестиции (СДИ) во РМ од 2007 г., со цел забрзување на економскиот развој, на нови технологии, зголемување на конкурентноста и зголемување на вработувањето.
  - ▶ Компаниите - корисници укажуваат значајни даночни и неданочни ослободувања
  - ▶ Недостиг на сеопфатна анализа на ефектите на државната помош за корисниците во ТИРЗ
- ▶ *Клучното прашање на ова истражување е колкава е додадената вредност на СДИ во ТИРЗ и колкав е трошокот наспроти бенефитите.*
  - ▶ Квантификација на директните економски трошоци и економските бенефити, и да ја пресмета додадената вредност од овие инвестиции
- ▶ Опсег
- ▶ Сите наоди на истражувањето укажуваат на потребата од внимателна евалуација на ефектите од СДИ и ефектите од прелевања од СДИ врз економијата пред да се нудат значајни пакети за стимулација за привлекување на мултинационални компании.

Удел во СДИ и извоз

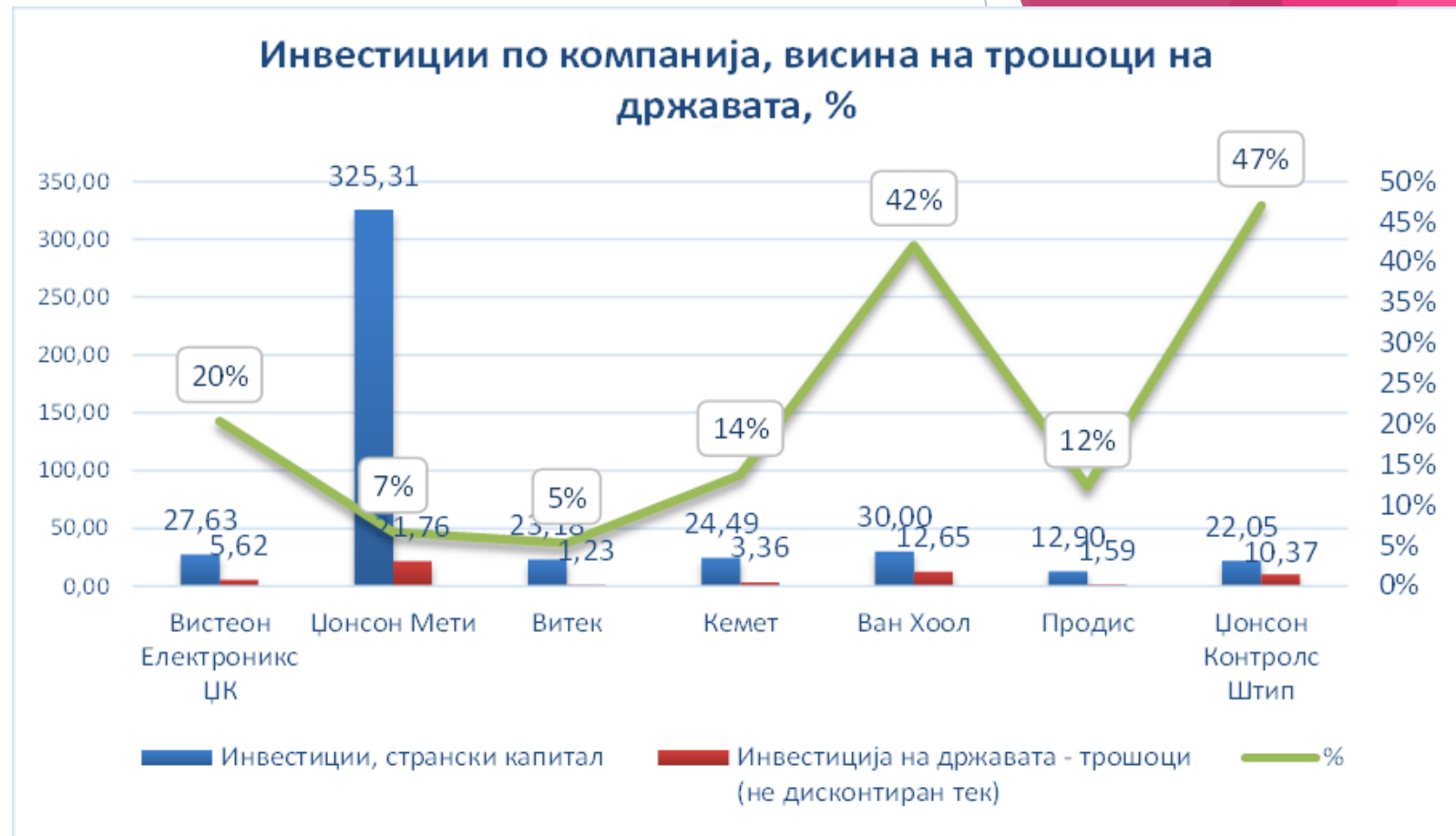

- ▶ Удел на инвестициите во ТИРЗ како удел во вкупните СДИ - 20% до 30%
- ▶ Извоз на компаниите во ТИРЗ во вкупниот извоз до 2009 година занемарливи. 2014 до 27%
  - ▶ ЦМ со учество 78% и 87% во 2011 и 2014 соодветно
- ▶ Концентрација на една компанија

Висина на инвестициите и државна помош

- ▶ Во трите зони, корисниците основани со странски капитал, уживаат значајни бенефиции: даночни и неданочни ослободувања кои имаат фискални и други импликации
- ▶ Даночните ослободувања и доделени грантови, во апсолутна вредност изнесуваат 56,58 милиони ЕУР.
- ▶ Неусогласеност со европската регулатива за транспарентност на државната помош,
- ▶ Државната ревизија укажуваат на неисполнување на законската обврска за известување на државната помош,
- ▶ Недостаток на критериуми за избор и склучување на договор со СДИ, недостаток од мониторинг и евалуација од постигнатите ефекти од досегашната државна помош.

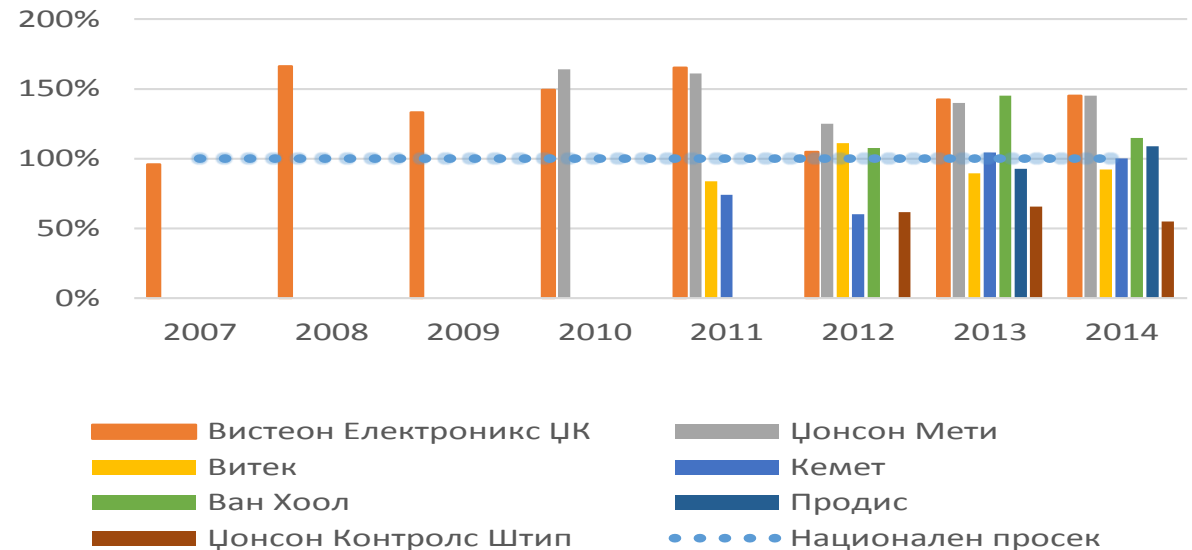
Вработување

- ▶ Вкупниот просечен трошок утврден со субвенционирањето и даночните ослободувања изразено преку вработување генерирано во периодот изнесува 21.454 ЕУР
- ▶ Просечните нето исплатените плати на вработените во компаниите
- ▶ Континуираното промовирање на евтина работна сила и на политика за привлекување на развиени технологии не се одразува во цената на работната сила и не се постигнува ефект на пренесување на знаења и прелевања на знаења во другите компании
- ▶ Финансиската анализа на вкупната инвестицијата на владата најчесто е клучна за остварување на позитивна вредност на позитивен поврат на инвестицијата за правниот субјект во зоната за претпоставен период од десет години
- ▶ Прашање на адекватноста на стратегија за привлекување на странски инвестиции во оддржливоста на инвестициите на подолг рок

ТРОШОЦИ

	Вистеон	Џ. Мети	Витек	Кемет	Ван Хоол	Продис	Џ. Контролс Штип	ВКУПНО
Трошоци (ЕУР)	5.624.809	21.761.475	1.229.456	3.361.010	12.647.692	1.586.473	10.370.451	56.581.365
Нови работни места	321	534	33	144	485	72	1.499	3.088
Трошоци по вработување ЕУР	17.523	40.752	37.256	23.340	26.078	22.034	6.918	18.323
Трошок по вработување (дисконтиран тек) ЕУР	23.829	46.674	44.568	26.913	31.201	26.460	7.534	21.454

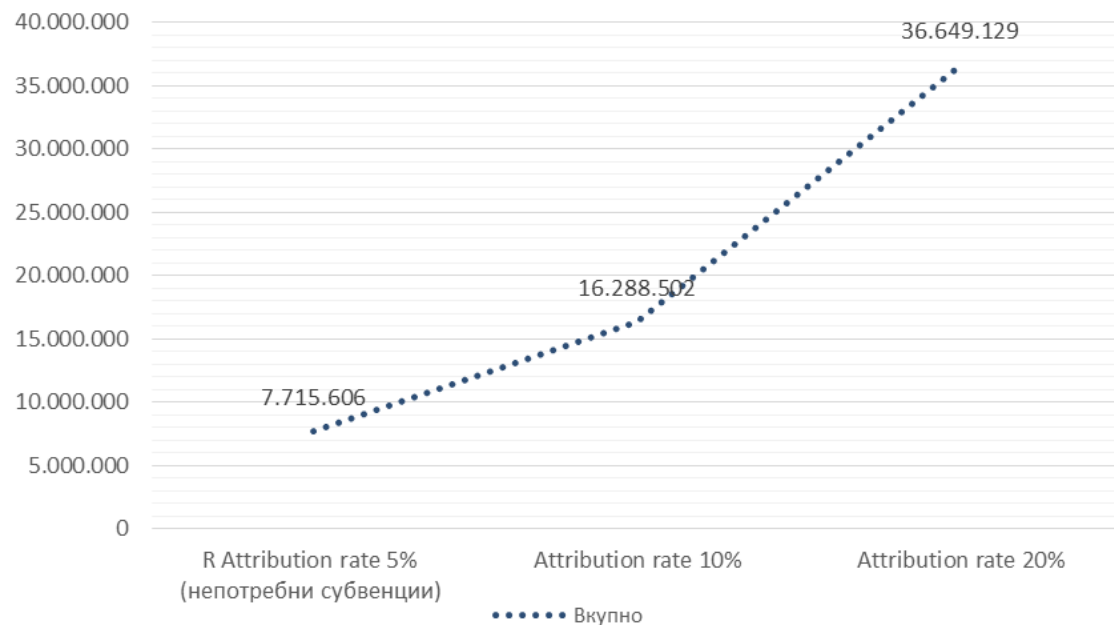
Просечна нето плата споредена со национален просек
(индекс национален просек 100% за годината)

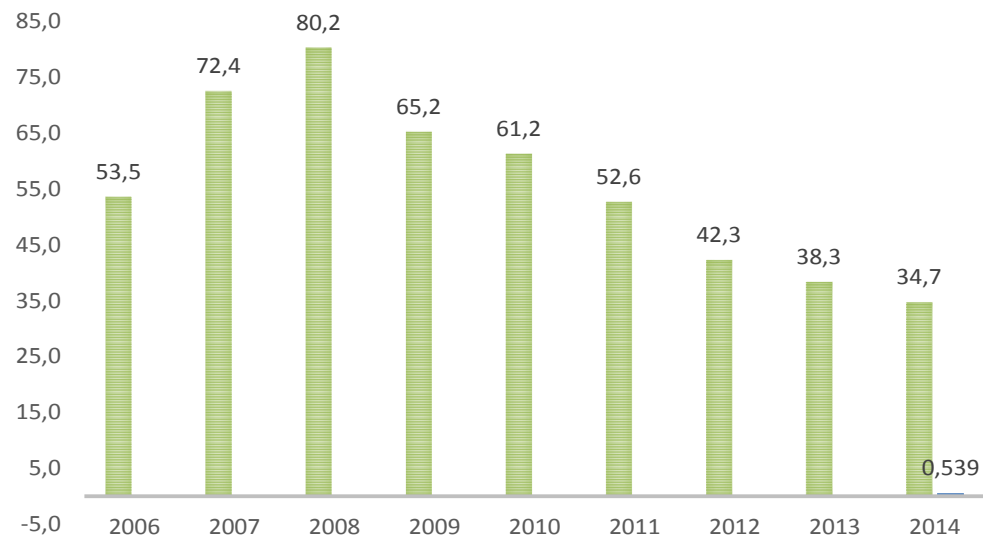
Опортунитетен трошок-загубата во даноци

- ▶ Во периодот од 2007 до 2014 опортунитетниот трошок е 18 м ЕУР даночни приходи.
- ▶ Со проекција (10 г. дисконтирање на вредноста на загубените даноци) е оценета на 36,6 м ЕУР или 7% од странските инвестиции.
- ▶ Анализи кои на долг рок може да оценат дали системот за привлекување на СДИ во Македонија е корисен или треба нешто да се менува.
- ▶ Загубата во даноци за 2014, 452 милиони денари, и е 0,5% проценти од вкупно прибрани даночни приходи или 0,2% од јавниот долг за таа година

Еластичност на загубен данок, НСВ за прекција од 10 години, ЕУР

ДАНОЧНИ ПРИХОДИ КАКО % ОД ЈАВЕН ДОЛГ

- ▶ Внимателна евалуација на ефектите од СДИ и ефектите од прелевања од СДИ врз економијата пред да се нудат пакети за стимулација за привлекување на мултинационални компании.
- ▶ Структурни реформи кои нема да се базираат на фискални ослободувања и грантови
- ▶ Трајни и одржливи услови за работа претежно кон стабилизација на политичкиот амбиент, креирање на предвидлива бизнис клима, намалување на перцепцијата за корупција.

- ▶ **Очекувани се индиректни бенефити**

- ▶ **Предизвици**

- ▶ Секторите кои се генератор на нови знаења како и пренос или прелевање на знаење се задржани кај мајките компании
- ▶ Извозот е главно базиран на увоз па оттука и лимитирани прелевања на домашните добавувачи
- ▶ Предизвици за индустриски и зелени зони
- ▶ Очекување на ефекти од поголем обем
- ▶ Одржлив карактер на инвестиции
- ▶ Нелојална конкуренција доколку се овозможува пласирање на домашен пазар
- ▶ Привлекување инвестиции во сектори кои веќе се конкурентни

Благодариме за вниманието

Центар за економски анализи - ЦЕА

www.cea.org.mk

info@cea.org.mk